

## Oscilații și exigențe

(Brașov)

Brașovul a avut săli pline la Festivalul său de dramaturgie contemporană, editia a XV-a (14–21 noiembrie 2003). Dar oscilații valorice în program datorate mai ales faptului că „oferta pieței”, ca să zic așa, era mai restrânsă la selecție ca în alți ani (de altfel, nici la Festivalul Național de Teatru n-au fost mai mult de trei), apoi prorii scăderi de calitate a unor spectacole, de la o perioadă la alta. Și faptul că una dintre reprezentații a luat totuși patru premii din cinci, nu înseamnă că a fost un etalon de teatralitate pentru această ediție, ci doar că s-a apropiat mai mult de el, prin componentele distinse, decât altele.

Încep cu o bucurie și un regret. Spectacolul de gală din ultima seară, *Hamlet*-ul lui Vlad Mugur, s-a jucat la o intensitate a gândului și a emoției ca acum doi ani la premieră, înmărmurind sala și, nu de puține ori, am avut impresia că între actori, pe scenă, era și spiritul elegant și jucăuș al genialului său creator. Cred că ei înșiși simt asta și întrupează personajele cu o dăruire sacră care le face cinste. Un regal! Regret, însă, că pe actorii brașoveni i-am văzut, de astă dată, numai în sală și nu pe scenă; nu știu din ce motive n-au putut pregăti un spectacol demn de competiție (în proiectul stagiunii era ceva). Și sunt atâtea talente acolo...

Din 11 spectacole în program, au concurat 9, 4 românești, 5 străine. Cel de deschidere, *Numele trandafirului* după Umberto Eco (TNB), în afară de concurs, ca și ultimul, a atras desigur mulți spectatori, care au stat și în picioare, și trebuie elogiat gestul regizorului Grigore Gonța care, pentru a nu-l suspenda din cauza îmbolnăvirii unui actor, l-a înlocuit în rol cu textul în mână. Dar reprezentația, lipsită de dramatism, e lungă și obositoare. Nu-i de glumă cu dramatismul, care te servește când știi să-l conturezi cu meșteșug și har, chiar și într-un dialog cu două personaje cum e textul lui Eric-Emmanuel Schmitt *Variațiuni enigmatice*, cu răsturnări de situații și destin, suspans, bine gradat de regizorul Claudiu Goga și interpretat la înaltă tensiune de Alexandru Repan și Mircea Diaconu (colaborare între teatrul din Brașov și Nottara, Premiul de interpretare masculină Alexandru Repan). Te mai servește când revizuiesti, după premieră, o montare ingenioasă cu alunecări în stridente și grotesc exagerat, estompându-le și concentrând jocul pe date de expresivitate reală, cum a făcut regizorul și colectivului Teatrului Odeon cu *De ce fierbe copilul în mămăligă* de Aglaja Veteranyi, adjudecându-și patru premii: regie Radu Afrim, scenografie Alina Herescu, interpretare feminină Adriana Trandafir, premiu special Antoaneta Zaharia. De altfel, Teatrul Odeon s-a prezentat la un nivel apreciabil de profesionalism și cu *Stele în lumina dimineții* de Aleksandr Galin, pentru care Adriana Trandafir și-a mai adăugat un argument la premiu. Dramatism resimțit în parte și în spectacolul trupei maghiare a Teatrului de stat din Oradea cu piesa premiată la Gala UNITER *Canalul* de Kincses Elemer, în regia autorului, cu marcată angajare lăuntrică (Medgyesfaivi Sándor, Firtos Edit), dar și oarecare convenționalism în joc și decor.

O farsă cu vecini de apartament pișcați de tentații adulterine, în lipsă de altceva, *Cum iubește cealaltă jumătate* de Alan Ayckbourn (Teatrul Mic), glasată cu o nostimă sugestie de montare a Sandei Manu, care-i pune pe protagoniști să circule prin același spațiu fără să se întâlnească, n-a amuzat mai mult decât o glumă minoră, cu haz asumat de Rodica Negrea și Claudiu Istodor (oare ce o fi rostit cu vocea în gât Adriana Șchiopu în evoluția ei destul de întinsă?). Ce s-a întâmplat cu *Tara lui Abuliu* după *Cele trei privighetori* de Dumitru Solomon de la Teatrul de Comedie, nu pot să explic eu care l-am văzut aici anost, fără haz, cu semne de oboseală și cabotinaj în joc, câtă vreme alții l-au admirat cu alte prilejuri. *Madame de Sade* după Yukio Mishima de la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila a vrut să fie, în concepția regizorului Szabo K. Istvan, un spectacol al formelor de un esteticism

epatant, și chiar e, dar numai atât rămâne, o demonstrație vizuală fără acoperire, în exces, cu ținte confuze, absconse; el a tăiat fără milă textul, discursul polemic al autorului japonez, socotind că imaginile sale epatante și muzica splendidă a lui Mozart și Purcell îl vor suplini. Preferam textul. Văd pentru a treia oară Casa cu țoape de Dumitru Dinulescu (Teatrul Național Craiova) și, față de primele împrejurări unde publicul râdea în hohote la repliciile de argou mahalagesc și se mai întrevedea o sugestie de parodie a moravurilor, aici publicul doar a articulat două-trei intenții de râs și a mai plecat la pauză, semn că nu gustă vulgaritatea. Nu știu ce căuta în program *Eden* de Eugene O'Brien (Teatrul „ARCUB”), monoloage despre obsesiile sexuale a doi soți fără măcar miză literară.

Cred că s-a înțeles că marele premiu pentru spectacol nu s-a acordat. Decizie poate dură, dar dreaptă a juriului din care întâmplător am făcut parte (alături de Ludmila Paltanoglu – președinte, Dominic Dembinski, Mihai Mădescu, Radu Macrinici), pentru a menține ștacheta calității actului teatral ridicată la exigențele valorice ale Festivalului. Dar, cu acest prilej, am sesizat o anomalie de procedură. Se prevede că „juriul are latitudinea de a nu acorda unul dintre premii”, caz în care are dreptul de a acorda un premiu special „din cadrul sumei premiului neacordat”. Ceea ce s-a și dorit de astă dată. Numai că sumele sunt oferite de sponsori care, prin contract, și le pot retrage dacă nu se acordă premiul. Așa că ce „drept” mai are juriul de a redistribui o sumă pentru un premiu special? N-are. Și cineva a pierdut o șansă.

Mircea DIACONU și Alexandru REPAN în *Variațiuni enigmatice* de Eric-Emmanuel Schmitt.

